AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN 2025 TÜRKİYE RAPORU IŞIĞINDA: ORTA KORİDOR'UN STRATEJİK ÖNEMİ VE TÜRKİYE'NİN VAZGEÇİLMEZ ROLÜ

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Avrupa Parlamentosu (AP), 17 Haziran 2026da 381 evet, 107 hayır ve 171 çekimser oyla kabul ettiği 2025 Komisyon Türkiye Raporuna ilişkin kararda, Türkiyeye yönelik sert eleştirilerde bulunmuştur[1]. Demokrasi, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve temel haklar alanlarındaki gerileme vurgulanırken, AB üyelik sürecinin fiilen donmuş olduğu tekrarlanmıştır. Ancak rapor, bu eleştirilerin yanı sıra Türkiyenin stratejik önemini ve pragmatik işbirliği ihtiyacını da açıkça kabul etmektedir. Bu bağlamda, Orta Koridor (Trans-Hazar Uluslararası Taşıma Rotası TITR) gibi konular, Türkiyenin AB için vazgeçilmez bir ortak olduğunu gösteren kritik bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Raporun İkili Yaklaşımı: Eleştiri ve Stratejik Kabul

Rapor, Türkiyenin AB ile ilişkilerini çok katmanlı olarak nitelendirmekte ve Türkiyeyi NATO müttefiki olarak tanımlamaktadır. Güvenlik ve savunma alanında karşılıklı stratejik çıkarlar doğrultusunda pragmatik işbirliğinin güçlendirilebileceği belirtilmektedir. Karadeniz, Güney Kafkasya, Orta Doğu ve Ukrayna gibi bölgelerde ortak çıkarlar vurgulanmaktadır. Raporda ayrıca Türkiyenin bağlantısallık alanındaki önemi doğrudan ele alınmaktadır: Avrupa-Asya bağlantısını güçlendirecek alternatif ticaret rotası olarak Orta Koridor desteklenmekte ve bu rotanın AB tedarik zincirlerinin dayanıklılığını artıracağı ifade edillmektedir. Rapor, Türkiyeyi Doğu Akdeniz bölgesinde istikrarın kilit ortağı, ticaret, ekonomi, güvenlik, göç ve terörle mücadelede önemli aktör olarak tanımlamaktadır[2].

Bu yaklaşım, APnin geleneksel eleştirel tonuna rağmen gerçekçi jeopolitiği yansıtıyor. Değerler temelli eleştiriler sürse de, coğrafya ve stratejik zorunluluklar Türkiyeyi göz ardı etmenin mümkün olmadığını göstermektedir.

ABden Net Vurgu: Orta Koridor Türkiyesiz Düşünülemez

AP raporundaki bu stratejik kabulü, AB Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Marta Kosun 23 Haziran 2026da yaptığı açıklama somutlaştırmıştır. Brükselde düzenlenen Bağlantısallık Gündemi Platformu toplantısında Kos şu ifadeleri kullanmıştır:

Türkiye'nin güçlü katılımı olmadan güçlü bir Orta Koridor ve tüm bu dijital, enerji ve ticaret ilişkilerine sahip olmayı hayal edemiyorum.[3]

Kos, Türkiyenin Bağlantısallık Gündeminde kilit rol oynadığını özellikle vurgulamış ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlunun katılımından memnuniyet duyduğunu belirtmiştir. Bu açıklama, AP raporundaki dolaylı desteği somut bir üst düzey AB duruşuna dönüştürmektedir.

Orta Koridor Nedir ve Neden Bu Kadar Önemli?

Orta Koridor, Çinden başlayıp Kazakistan, Hazar Denizi, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye üzerinden Avrupaya ulaşan multimodal bir ticaret rotasıdır. Rusya üzerinden geçen Kuzey Koridoruna alternatif olarak öne çıkmaktadır.

Bu rotanın temel avantajları ise oldukça belirgindir. Öncelikle mesafe ve süre bakımından önemli üstünlükler sunar; Kuzey Koridoruna göre yaklaşık 2.000 km daha kısadır ve Çinden Avrupaya transit süre 18 güne kadar inebilmektedir. Bu da deniz yoluna kıyasla çok daha hızlı bir taşımacılık imkânı sağlar.

İkinci önemli avantajı güvenlik ve tedarik zinciri çeşitlendirmesidir. Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte Kuzey Koridoru riskli hale gelince, Orta Koridor Rusyaya bağımlılığı azaltan ve tedarik zincirlerini daha güvenli kılabilen bir seçenek olarak ön plana çıkmıştır.

Ayrıca Avrupa Birliği stratejisiyle de uyumlu bir yapıdadır. ABnin Global Gateway girişimi kapsamında desteklenen Orta Koridor, ABnin Orta Asya ve Kafkasyada altyapı yatırımlarını teşvik ettiği kritik bir projedir. Bu sayede kritik hammaddeler, enerji ve yeşil geçiş gibi alanlarda bölgenin önemi artmakta ve ABnin stratejik hedeflerine katkı sağlamaktadır.

Avrupa Birliği, Orta Koridoru yalnızca ticari bir rota olarak değil, aynı zamanda önemli bir jeopolitik araç olarak değerlendirmektedir. Bu çerçevede koridor, Çinin artan etkisini dengelemek, Rusyanın transit tekeline karşı alternatif bir güzergâh oluşturmak ve küresel tedarik zincirlerinin güvenliğini güçlendirmek amacıyla stratejik bir araç işlevi görmektedir.

Türkiye: Orta Koridorun Vazgeçilmez Kapısı

Türkiye, Orta Koridorda basit bir transit ülke olmanın ötesinde, stratejik bir merkez konumundadır. Bu kritik rolünü, başta Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolu olmak üzere Güney Kafkasyayı Türkiyeye bağlayan ana arterlerle; Asya ile Avrupa kıtalarını demiryolu üzerinden kesintisiz birleştiren Marmaray ve İstanbul bağlantılarıyla; Mersin, İstanbul ve Çandarlı gibi modern limanlar aracılığıyla sağlanan karayolu, demiryolu ve deniz taşımacılığının multimodal entegrasyonuyla; ve en önemlisi, Avrupanın doğal coğrafi giriş kapısı olan benzersiz konumuyla pekiştirmektedir. Bu unsurlar bir araya geldiğinde, Orta Koridorun Avrupaya ulaşan son ayağının Türkiye olmadan tamamlanamayacağı açıkça ortaya çıkmaktadır.

Rapor da bu gerçeği dolaylı yoldan kabul etmektedir. Marta Kosun ifadesiyle ise bu durum netleşmektedir: Türkiyenin güçlü katılımı olmadan güçlü bir Orta Koridor mümkün değildir. Türkiye olmadan Orta Koridorun Avrupa ayağı eksik kalabilecek; ABnin Global Gateway hedefleri, tedarik zinciri çeşitlendirme çabaları ve enerji/kritik malzeme güvenliği ciddi şekilde sekteye uğrayabilecektir.

Gerçek hayatta da bu rol somutlaşmaktadır: Orta Koridor üzerinden Çin-Avrupa yük taşımacılığı artmakta, Türkiye transit gelirleri ve lojistik kapasitesini güçlendirmektedir. AB tarafı da yatırımlarla bu rotayı canlandırmaya çalışmaktadır.

Sonuç: Pragmatizm Kaçınılmaz

AP raporu ve AB Komiseri Marta Kosun açıklamaları bir arada değerlendirildiğinde net bir tablo ortaya çıkmaktadır: Türkiyeyi AB dışında tutmayı amaçlayan değerler temelli eleştiriler sürse de, jeopolitik gerçekler ve stratejik zorunluluklar Türkiyenin devre dışı bırakılmasının önüne geçmektedir. Orta Koridor, ABnin tedarik zinciri güvenliği, enerji çeşitliliği ve Asya ile bağlantı hedefleri için kritik öneme sahiptir. Türkiyeyi denklem dışı bırakma girişimleri, ABnin kendi çıkarlarına zarar vermektedir. Raporun ve Kosun da işaret ettiği gibi pragmatik, çıkar temelli ve aşamalı bir işbirliği modeli, AB Türkiyenin üyeliği konusunda daha gerçeğe yakın bir yaklaşım içine girene kadar daha anlaşılabilirdir. Orta Koridorun tam potansiyeline ulaşması için Türkiyenin altyapı, gümrük ve operasyonel kolaylaştırmalardaki rolü güçlendirilmeli; AB de bu süreçte somut destek vermelidir. 2025 AP Türkiye Raporu ve ABnin üst düzey açıklamaları göstermektedir ki: Orta Koridorda Türkiye olmadan Avrupanın stratejik hedefleri eksik kalabilecektir.

*Görsel: *https://aircenter.az/en/single/regional-states-consolidate-the-resilience-of-the-middle-corridor-part-1-2139*

[1] Güven Özalp, APde Kabul Edilen Türkiye Raporunda Mavi Vatan ve 12 Mil Vurgusu, *BBC Türkçe*, 17 Haziran 2026, https://www.bbc.com/turkce/articles/cgl3x8jx6yzo.

[2] *Avrupa Parlamentosu*, European Parliament resolution of 17 June 2026 on the 2025 Commission report on Türkiye, 17 Haziran 2026, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2026-0215_EN.pdf.

[3] ABden Türkiye vurgusu: Orta Koridor Türkiyesiz düşünülemez, *TRT Haber*, 23 Haziran 2026, https://www.trthaber.com/haber/dunya/abden-turkiye-vurgusu-orta-koridor-turkiyesiz-dusunulemez-949060.html

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN 2025 TÜRKİYE RAPORU IŞIĞINDA: ORTA KORİDOR'UN STRATEJİK ÖNEMİ VE TÜRKİYE'NİN VAZGEÇİLMEZ ROLÜ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 68. Haziran 26. Erişim Kasım 17, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/BaglantiBaglantiAVRUPA-PARLAMENTOSU-NUN-2025-TURKIYE-RAPORU-ISIGINDA-ORTA-KORIDOR-UN-STRATEJIK-ONEMI-VE-TURKIYE-NIN-VAZGECILMEZ-ROLU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır